

Anyajegyek a gyermekkorban

Dr. Fathi Khaled PhD, gyermeksebész főorvos, Balassa J. Kórház, Gyermekosztály, Szekszárd

A cikk a Koraszülöttek lapja 2019/13 számában jelent meg

Festékes anyajegynek (pigmentált naevus) hívjuk azt a bőrelváltozást, melynek színe vagy felszíni tagoltsága miatt eltér a környezetében lévő ép bőrfelszíntől. Egész testen előfordulhatnak, többségükben ártalmatlan bőrelváltozások. A pigmentált naevusok az újszülöttek 0,2 – 0,6%-nál előfordulnak, de az első életév végére nagyobb gyakorisággal tapasztaljuk. Tinédzserkor idején, mikor megemelkedik a nemihormonszint újabb anyajegyegyek képződhetnek a bőrfelületen. Nem kell minden egyes új anyajegy megjelenésénél aggódnunk, azonban az óvatosság és a rendszeres bőrgyógyászati ellenőrzés szükséges.

Anyajegyek méretük és színük:

A pigmentált naevusok különböző méretűek és formájúak lehetnek, leggyakrabban néhány milliméteres nagyságúak. A színük általában: fekete, sötét, sárgásbarna; az alakjuk leggyakrabban: kör vagy szabálytalan forma; felszínük: sima vagy egyenetlen. Előfordulhat, hogy a közepükből ered egy-egy szőrszál. Lényeges, hogy a határvonaluk mindig élesen elkülönül az ép bőrfelszíntől.

Hogyan alakulnak ki az anyajegyek?

A festékes anyajegyek a hám és az irha között lévő festéktermelő sejtekből képződnek, melyek túlszaporodnak, vagy a már meglevő pigment termelő sejtek aktivitása fokozódik. Külső tényezőként, megnöveli az anyajegyek előfordulási gyakoriságát a bőrt ért UV sugárzás. Minél több UV terhelés éri a bőrt pl. napozás, szolárium, annal több pigmentált naevus jöhet létre. Ezt azzal magyarázhatjuk, hogy gyermekkorban a bőr nem tartalmaz megfelelő mennyiségben melanint (bőr festékanyaga), a bőrvédő hidrolipid réteg nem kellő vastagságú és a verejték- és faggyútermelés alacsonyabb, mint felnőttkorban. Emiatt a gyermekeknél a napsugárzás különösen veszélyes.

Anyajegyek típusai:

1. Veleszületett anyajegyek (congenitalis naevus): Az elváltozás már a születéskor jelen van vagy az első életéven belül alakul ki. Az anyajegyek lehetnek laposok, de előfordul, hogy néhány milliméterre kiemelkedik a környezetéből. Nagyságuk lehet néhány millimétertől akár több tenyérnyi is. Felszíne lehet pörkszerűen érdes (naevus verrucosus), szőrszálakat tartalmazhat (naevus pilosus), erős szőrrel fedett (Tierfell naevus). A lencsefolt anyajegy (lentigo naevus), lencsenagyságú, sötétbarna-fekete, bőrből kiemelkedő anyajegy. A mongol folt (Ota naevus), kékes anyajegy, amely a szem környékén levő bőrön jelenhet meg, illetve érintheti annak a szaruhártyáját és kötőhártyáját is.

2. Szerzett anyajegyek: A szerzett anyajegyek jelentőségét az adja, hogy rosszindulatú (malignus) átalakulása (melanoma) megeshet, létrejöhet. Ezek az anyajegyek is világos barnától a sötét fekete színűig előfordulhatnak, legtöbbször kisméretűek (0,5-4 mm), körülhatárolt, szabályos alakúak.
3. Atípusos vagy Dysplasiás anyajegyek: Ezek a pigmentált naevusok, szabálytalan alakjuk, színük egészen változó, lehet fekete, sötétbarna vagy vöröses, sőt egy anyajegyben egyszerre akár több színárnyalat is előfordulhat. Ha számuk meghaladja a 12-15 darabot, a melanoma kialakulásának fokozott kockázatát jelentheti, ezért szükséges rendszeres bőrgyógyászati vizsgálatra járni.

Mikor kell bőrgyógyászhoz fordulni?

Ha egy meglévő anyajegyén változás mutatkozik, hirtelen gyors növekedésnek indul, alakja szabálytalanná válik, megváltozik a határa, terjedni kezd a bőrfelszínen, felszíne karfiolszerűvé alakul, ha viszketni kezd, sérülés nélkül vérzik, fájdalmassá válik, feltétlenül bőrgyógyászhoz kell fordulni.

Festékes anyajegyek eltávolítása:

Gyermekkorban a pigmentált naevusok rosszindulatú elfajulása rendkívül ritkán fordul elő. Azonban, ha az anyajegy növekedésnek indul, ha gyanúsnak tűnik vagy a sérülésnek kitett felszínen helyezkedik el, ahol állandó mechanikai ingerlésnek van kitéve, a későbbi elfajulás veszélye miatt, ajánlatos sebészileg eltávolítani. Ugyancsak el lehet távolítani az anyajegyet, ha az kozmetikai problémát okoz. A festékes anyajegyeket teljes sebészi kimetszéssel távolítunk el ("in toto"), melyet szövétani vizsgálatra küldünk, és megbizonyosodunk arról, hogy az ép bőrrészig történt a kimetszés. A műtéti eltávolítás módja az anyajegy nagyságától is függ. A beavatkozás az egyszerű kimetszéstől a bőrátültetésig terjedhet. Nagyméretű pigmentált naevust, jó eredménnyel járó, többlépcsős kimetszéssel kezelhető.